

SOUDY CIZÍCH STÁTŮ

SRN: Vrchní zemský soud v Drážďanech: Podnapilý učitel výcviku v řízení motorového vozidla jako spolujezdec

§ 316 I StGB (německý trestní zákoník)
§ 2 XV 2, 24a I StVG (německý silniční zákon)

Učitel výcviku v řízení motorového vozidla, jenž je pod vlivem alkoholu a během výcvikové jízdy rozhoduje pouze o tom, kudy se má jet, přičemž způsob jízdy pouze verbálně koriguje, neřídí vozidlo ve smyslu § 316 I StGB. Stejně tak se ani nedopouští přestupku podle § 24a I StVG.

Vrchní zemský soud v Drážďanech, rozhodnutí ze dne 19. 12. 2005 - 3 Ss 588/05

K věci: Žalovaný jakožto učitel výcviku v řízení motorového vozidla (dále „instruktor autoškoly“) podle zjištění okresního soudu podnikl s žadatelkou o řídicí oprávnění výcvikovou jízdu mimo město. Použité vozidlo bylo upraveno na výcvikové vozidlo - na straně spolujezdce bylo vybaveno přídatným plynovým, brzdovým a spojkovým pedálem. Vozidlo řídila žadatelka o řídicí oprávnění, jež do této doby absolvovala zhruba 20 výcvikových jízd. Žalovaný dával žadatelce během jízdy pokyny o směru jízdy. V jednom okamžiku ji upozornil, aby nejezdila příliš vpravo. Žalovaný byl během jízdy pod vlivem alkoholu. Zkouška krve, která u něho byla v 18.38 hod. provedena, prokázala, že má v krvi 1,49 ‰ alkoholu.

Okresní soud odsoudil žalovaného k peněžitému trestu pro podnapilost během účasti na silničním provozu. Žalovanému byl dále zadržen řídicí průkaz a na dobu osmi měsíců byl zbaven oprávnění řídit motorové vozidlo. Odvolání žalovaného vedlo ke zrušení rozsudku.

Z odůvodnění: II. 1. Podle čl. 103 II základního zákona může být čin potrestán pouze tehdy, je-li zákonem stanovena jeho trestnost ještě před tím, než byl spáchán. Zákonný předpis zavazuje zákonodárce k tomu, aby předpoklady vedoucí k trestnosti popsal natolik konkrétně, aby rozsah použití skutkových podstat vyplýval buď přímo ze samotného textu, nebo aby ho bylo možno zjistit na základě právního výkladu.

Pro výklad zákonného ustanovení je rozhodující vyjádření objektivní vůle zákonodárce, tak jak vyplývá ze znění příslušného ustanovení a z věcných souvislostí, jež pro dané ustanovení vytvářejí logický rámec.

Pojem „řízení vozidla“ uvedený v § 316 I StGB nelze vykládat tak, že by se vztahoval i na instruktora autoškoly, jehož jednání se omezuje pouze na ukazování cesty a na verbální korekturu jízdy. V daném případě řídila vozidlo výhradně žadatelka o řídicí oprávnění.

a) StGB pojem „řízení vozidla“ přímo nedefinuje.

aa) Podle § 2 XV 2 StVG se instruktor autoškoly během výcvikové jízdy považuje ve smyslu daného zákona (tedy ve smyslu StVG) za osobu řídící vozidlo pouze tehdy, jestliže jeho žák nemá odpovídající řídicí oprávnění. V souladu se zněním textu (tj. „ve smyslu tohoto zákona“) tedy toto ustanovení platí pouze pro účely StVG, nikoli pro StGB.

Rovněž účel zmíněného předpisu zakazuje přenášet právní fikci na StGB. Předpis má totiž žadatele o řídicí oprávnění chránit. Má ho především chránit před trestností podle § 21 StVG a svůj účinek rozšiřuje pouze na otázku občanskoprávního ručení za riziko.

bb) Ze smyslu výrazu „řídít vozidlo“ uvedeného v § 316 I StGB a z geneze daného předpisu lze dále podle ustálené judikatury Spolkového soudního dvora vyvozovat, že řidičem vozidla může být pouze ten, kdo sám obsluhuje podstatná technická zařízení vozidla umožňující pohyb vozidla vpřed, a to buď všechna, nebo alespoň některou jejich část. Aby se tedy někdo mohl stát řidičem vozidla, musí na vlastní odpovědnost nebo na základě společné odpovědnosti uvést vozidlo do pohybu správným využitím jeho pohonné síly, popř. musí vozidlo při jeho pohybu po veřejných dopravních cestách manipulací na jeho technickém vybavení buď úplně, nebo částečně ovládat.

b) V souladu se zmíněnou judikaturou byla v uvedeném případě řídicí vozidla výhradně žadatelka o řídicí oprávnění.

aa) Žalovaný neobsluhoval žádné podstatné technické zařízení vozidla. Skutečnost, že si spolujezdec pro případ nebezpečí vyhrazoval právo zasáhnout a řízení vozidla převzít, přitom nemá na právní posouzení dané situace vliv.

bb) K jinému hodnocení nevede ani verbální napomenutí, aby žadatelka nejezdila příliš vpravo.

Podle rozhodnutí Spolkového soudního dvora v občanskoprávní věci platí, že osoba ovládající volant neřídí vozidlo tehdy, jestliže přitom bezpodmínečně dodržuje pokyny jiných osob a rozhodování o pohybu vozidla a jeho směru zcela přenechává jiné osobě a této osobě pouze vypomáhá, aniž by za to sama nesla odpovědnost. Tato druhá osoba tak přebírá řízení vozidla. Takovýto případ zde však nemáme. Okresní soud především nekonstatoval, že by žadatelka o řídicí oprávnění žalovanému zcela přenechala rozhodování o pohybu vozidla a jeho směru s tím, že se bude bezpodmínečně držet jeho pokynů.

Podle rozhodnutí Vrchního zemského soudu v Hammu se osoba na řízení vozidla podílí tehdy, jestliže má řídicí nedostatečné znalosti o řízení vozidla a jestliže se řidič při řízení vozidla v podstatné míře řídí technickými pokyny jiné osoby. V takovémto případě závisí způsob jízdy zcela na vůli této osoby a tu je nutno považovat za řidiče vozidla. Ani takovýto případ zde ale nepřichází v úvahu. Žadatelka měla za sebou již 20 výcvikových hodin a celou jízdu mimo město absolvovala - až na jedinou verbální připomínku - bez jakýchkoliv námitek. Jiné technické připomínky žalovaný neměl.

Podle rozhodnutí Vrchního zemského soudu ve Schleswigu se řidič motorového člunu považuje za řidiče vozidla i tehdy, když řízení kormidla a současně i motoru přenechá pasažérovi. Na rozdíl od držitele vozidla nemůže být řidič lodi nikdy pouze spolucestujícím, nýbrž je za řízení lodi zodpovědný i tehdy, přenechá-li kormidlo jiné osobě. Ani toto rozhodnutí se na daný případ nevztahuje, neboť v rozhodnutí se výslovně rozlišuje mezi řidičem vozidla a řidičem lodi.

2. Trestnost žalovaného, jež by byla zdůvodnitelná jinak než jeho bezprostředním jednáním (§ 25 odst. 1 StGB), nepřichází v úvahu. Podle judikatury a podle převažujícího právního názoru uváděného v literatuře se jedná o svévolně spáchaný delikt. Tím je vyloučena trest-

nost daná nepřímou účastí, spoluúčastí nebo vedlejší účastí, a to i v případě, že bychom chtěli zpochybnit právní tezi, že v § 316 StGB se skutečně jedná o svévolně spáchaný delikt.

a) Nepřímá účast žalovaného musí být vyloučena, neboť žalatelka o řídičské oprávnění nevykazuje žádné „deficity“, a nejednala tedy jako pouhý nástroj žalovaného.

b) Ani spoluúčast žalovaného nepřichází v úvahu, neboť žalatelka jednala v souladu se zákonem a skutkovou podstatu § 316 StGB za svou osobu nenaplnila.

c) Vedlejší účast, kterou v daném případě předpokládá okresní soud, je vyloučena, neboť ani žalovaný ani žalatelka nechtěli trestným jednáním získat prospěch nezávisle na sobě. I zde je naopak při posuzování § 316 StGB rozhodující, že žalatelka jednala v souladu se zákonem.

3. Z uvedených důvodů tedy odsouzení za přestupek podle § 24a I StVG nepřichází v úvahu. Rozsah § 24a StVG je sice podle jeho znění pokryt i § 2 XV 2 StVG, ale z trestněprávního hlediska je smyslem tohoto ustanovení vy-

hradně ochrana žadatele o řídičské oprávnění (od účinku tohoto ustanovení na občanskoprávní záruky za podstoupené riziko odhlížíme), neboť ten dosud řídičské oprávnění nemá [viz II. 1. a) aa)]. Každý jiný (tj. širší) výklad by vedl k nepřijatelnému závěru, že podnapilý žadatel o řídičské oprávnění by nemohl být stíhán za přestupek podle § 24a StVG, neboť bychom na základě právní fikce museli za řídiče vozidla považovat výhradně instruktora autoškoly.

4. Pokud Vrchní zemský soud v Karlsruhe a s ním částečně i literatura předpokládají instruktorovu trestnost na základě úpravy § 2 XV 2 StVG, není splněna podmínka podle § 121 II GVG (německý zákon o soudech). O otázku, kdo je řídicem vozidla ve smyslu § 316 StGB nebo § 24a StVG, v rozhodnutí Vrchního zemského soudu v Karlsruhe nešlo. Rozhodnutí soudu je navíc v souladu s judikaturou Spolkového soudního dvora.

PhDr. Jan Hájek, Praha

Časopisy nakladatelství C. H. BECK

NEZTRATÍTE PŘEHLED

ZAJISTĚTE SI JEŠTĚ NYNÍ cenově výhodné kombinované předplatné pro rok 2007:

Právní rozhledy, Soudní rozhledy, Právní zpravodaj	6240 Kč
Právní rozhledy, Soudní rozhledy	5230 Kč
Právní rozhledy, Trestněprávní revue	5280 Kč
Právní rozhledy, Právní zpravodaj	4280 Kč

Samostatné předplatné časopisu:

Právní rozhledy (čtrnáctideník, 24 čísel + rejstříkové číslo zdarma)	3290 Kč
Soudní rozhledy (vychází měsíčně, 12 čísel + rejstříkové číslo zdarma)	2190 Kč
Trestněprávní revue (vychází měsíčně, 12 čísel + rejstříkové číslo zdarma)	2290 Kč
Právní zpravodaj (12 čísel v tiskové a elektronické podobě)	1290 Kč
Ad notam (vychází každý sudý měsíc, 6 čísel + rejstříkové číslo zdarma)	990 Kč

